

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2010

**ONTWERP – VRAESTEL 1
(TEORIE)**

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Daar is SEWE vrae in hierdie vraestel. Beantwoord al die vrae.
2. Daar is keusevrae, lees dus die instruksies by elke vraag noukeurig deur.
3. Die vraestel bestaan uit TWEE afdelings.

AFDELING A: Ontwerpsgeletterdheid (80 punte) – VRAE 1 tot 4.
AFDELING B: Ontwerp in 'n sosiale- of omgewingskonteks (40 punte) –
VRAE 5 en 6.
AFDELING C: Ontwerp in 'n besigheidskonteks (30 punte) – VRAAG 7.
4. Lees die vereistes van elke vraag noukeurig deur.
5. Beantwoord in volsinne – moenie bloot net feite opnoem nie.
6. Die puntetoekenning van elke vraag bepaal die hoeveelheid tyd wat spandeer moet word op daardie vraag.
7. Moenie inligting en voorbeelde in verskillende vrae herhaal nie.
8. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: ONTWERPSGELETTERDHEID**VRAAG 1: 'ONGESIENE ONTWERPE' – TOETS ONTWERPSGELETTERDHEID**

1.1

FIGUUR A

'Slaapbank Nes' ('Nested Bunk Bed') deur die Tsai Ontwerpsateljee (Suid-Afrikaans) (2008)

Die 'Slaapbank Nes' ('Nested Bunk Bed') het die Rooi Kol ontwerpstoekening gewen in die konsep kategorie en was ook gestem as die 'mooiste voorwerp in Suid-Afrika' by die 2008 Ontwerp Indaba Expo. Die beddens kan uitgetrek en teruggestoot word na behoefte deur die hoeveelheid mense wat 'n bed nodig om op te slaap.

1.1.1 Bestudeer die 'slaapbank' ontwerp in FIGUUR A en lees die bygaande informasie. Bespreek dan die bostaande 'slaapbank' ontwerp met verwysing na die volgende konsepte:

- Funksionaliteit
- 'Vorm volg funksie'

(4)

1.1.2 Noem en bespreek enige DRIE van die ontwerp elemente en/of beginsels van ontwerp en/of universele beginsels van ontwerp wat gebruik word in hierdie 'slaapbank' ontwerp. Jy mag nie verwys na die universele beginsel 'vorm volg funksie' in jou antwoord nie.

(6)

1.2

FIGUUR B
Tri-Flow kraan deur Zaha Hadid

Die bekroonde argitek, Zaha Hadid het hierdie kraan vir die Britse maatskappy, Triflow Concepts, ontwerp. Die ontwerp lyk soos 'n losstaande, vleklose staal beeldhouwerk en het die vermoë om water op drie verskillende maniere vry te laat; konvensionele warm en koue water stroom uit deur die handvatstel te gebruik en 'n aparte waterweg vir filtreerde drinkwater word geaktiveer deur die elektroniese knoppie te druk.

1.2.1 Bestudeer die illustrasie en informasie hierbo. Bespreek hoe die gebruik van elk van die volgende byvoeg tot die impak van die kraanontwerp:

- Balans
- Negatiewe vlak
- Lyn
- Tekstuur

(4)

1.2.2 Bespreek die moontlike simboliek soos gesien in die ontwerp hierbo. Staaf jou stellings deur te verwys na die ontwerp.

(2)

- 1.3 Bestudeer die illustrasie van 'n stoelontwerp hieronder asook die bygaande aanhaling. Beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR B
'Ruiker' ('Bouquet' stoel) deur Tokuji Yoshioka

Die 'Ruiker' ('Bouquet') stoel is gemaak uit handgevoude lapblokkies wat een vir een aanmekaar gewerk is, om heeltemal die interne oppervlak van die eivormige basis te bedek.'

- 1.3.1 Verskaf DRIE redes hoekom die ontwerp in (FIGUUR B) hierbo gesien kan word as 'vroulik'.

(3)

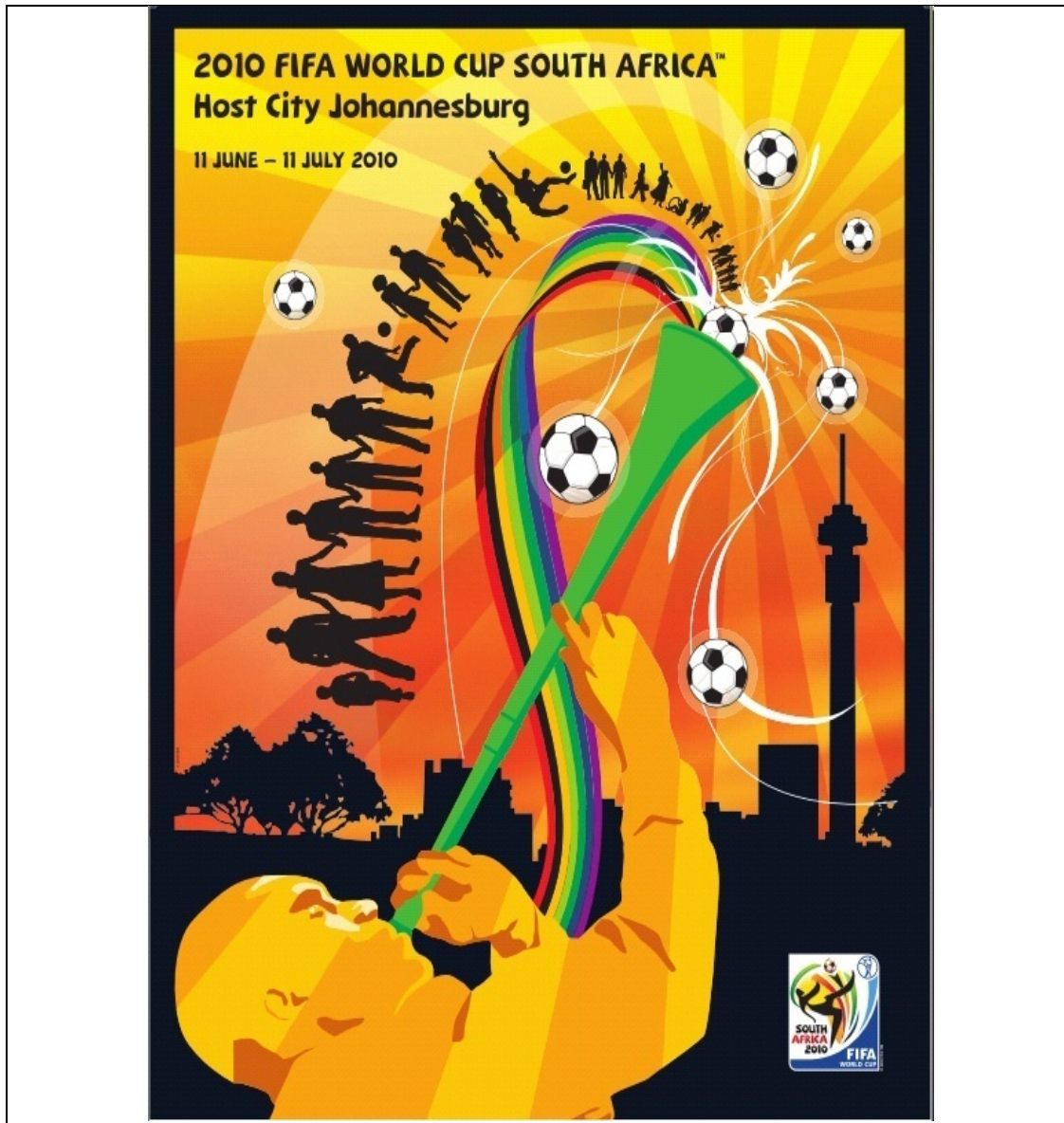
- 1.3.2 Dink jy dat hierdie stoelontwerp gebruik maak van kristallografiese balans? Verduidelik jou antwoord.

(1)

[20]

VRAAG 2

- 2.1 Bestudeer die Suid-Afrikaanse 2010-sokkerplakkaat hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

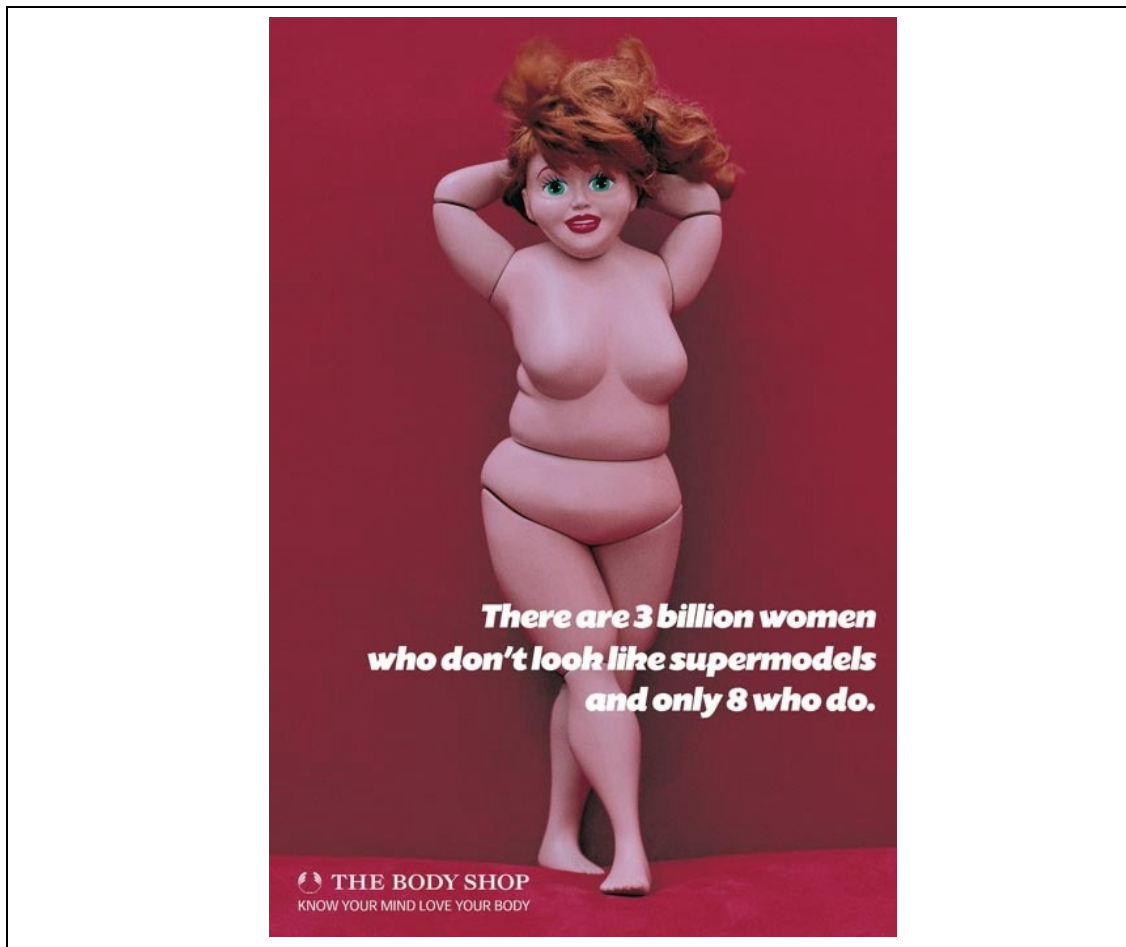

FIGUUR A

- 2.1.1 Identifiseer DRIE simbole of tekens wat gebruik is om inligting oor FIFA en Johannesburg oor te dra en gee redes hoekom jy dink hulle is/is nie toepaslik (nie).

(7)

- 2.2 Bestudeer die 'Body Shop' plakkaat hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR B

2.2.1 Watter boodskap dra die plakkaat in FIGUUR B oor? (2)

2.2.2 Sou jy sê die plakkaat toon tekens van 'bevooroordeelning' of 'stereotipering'? Verduidelik jou antwoord. (1)

[10]

VRAAG 3

3.1

FIGUUR A:
‘Olifant stoel’ deur Bernard Rancillac (1966)
Gemaak van plastiek en staal.

FIGUUR B:
Die ‘Madam Dakar’ stoel deur ontwerpers
van Afrika, Bibi Seck en Ayse Birsal (2008)
vir die Moroso uitstallokaal in Milaan.
Hulle gebruik tradisionele weeftegnieke.

3.1.1 Vergelyk die twee ontwerpe hierbo (o.a. bespreek hulle ooreenkomste en verskille) onder die volgende opskrifte:

- Konteks/Invloede
- Vorm en fatsoen
- Balans
- Materiale en tegnieke

(8)

3.1.2 Die twee ontwerpers uit Afrika wie se stoel gewys word in FIGUUR B kombineer tradisionele Afrika-tegnieke en -metodes met Europese invloede om wêreldwye/internasionale/globale tendense te weerspieël. Verduidelik jou opinie oor hierdie tendens as 'n geheel.

(2)

3.2 Bespreek die werk van EEN kontemporêre Suid-Afrikaanse ontwerper van jou keuse.

Bou jou opstel rondom die volgende onderwerpe:

- Naam van die ontwerper
- Plaaslike/globale invloede en inspirasie
- Algemene karaktereienskappe
- Naam en 'n kort bespreking van ten minste EEN ontwerp

(1)

(2)

(4)

(3)

[20]

VRAAG 4

4.1 Kies en skryf oor TWEE van die volgende bewegings om aan te dui hoe elkeen 'n belangrike bydra gelewer het tot die ontwikkeling van Ontwerp.

- Bauhaus ('Die Masjien Estetika: Ontwerp vir Industrie')(1900 – 1930)
- Art Nouveau ('Die Lustelose Lyn')(1890 – 1905)
- Moderne Era ('Verbruikersmark en Styl' – Die Era van Vaartbelyndheid) (1935 – 1955)
- Pop/Nuwe-Era ('Modernisme word Pop – die Era van Oorvloed') (1955 – 1975)
- Die 'Postmoderne' Era ('Hedendaagse styl – 'Less is a Bore')(1965 – tot die hede)

Bou jou opstel om die volgende opskrifte vir elk van die TWEE bewegings wat jy kies:

- Naam van styl/beweging wat jy kies om te bespreek (2)
- Doelstellings (2)
- Invloede op die styl (2)
- Karaktereienskappe van die styl (3)
- Een of meer ontwerpe wat waarlik die styl van daardie tydperk weerspieël. (3)
Verduidelik waarom 'n ontwerp eie is aan die beweging waaruit dit kom. (2 x 10 = 20)

4.2 Vergelyk FIGUUR A en FIGUUR B hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR A

Ontwerp vir Pimpernel muurpapier, William Morris, Engeland (1876). Kuns- en Kunsvlyt Tekstielontwerp

FIGUUR B

Produk, ontwerper en datum onbekend. Art Deco Tekstielontwerp

- 4.2.1 Verduidelik die verskille en ooreenkomste te sien in FIGUUR A en FIGUUR B om te wys hoe elk van die bostaande ontwerpe tipies is van die beweging waaraan hulle behoort. (6)
- 4.2.2 Kies die Kuns- en Kunsvlytbeweging (FIGUUR A) of Art Deco (FIGUUR B) en verduidelik TWEE doelwitte en TWEE invloede van die beweging/styl. (4)
- [30]

TOTAAL AFDELING A: 80

AFDELING B: ONTWERP IN 'N SOSIALE- OF OMGEWINGSKONTEKS

VRAAG 5

5.1

FIGUUR A

- 5.1.1 Wat is die sosiale boodskap wat die bostaande plakkaat probeer kommunikeer en is dit effektief? Gee redes. (2)

- 5.1.2 Bespreek die werk van EEN INTERNASIONALE ontwerper wat jy bestudeer het wie se werk sosiale kwessies aanspreek.

Punte sal toegeken word aan die volgende:

- Die naam van die ontwerper (1)
- 'n Kort verduideliking van die ontwerper se doelstellings (3)
- Die titel en 'n kort analise (ontleding) van EEN werk wat sosiale kwessies aanspreek. (4)

- 5.2 Bestudeer die plakkaat hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR B
Rolstoel Plakkaat deur The Jupiter Drawing Room vir die 'Arrive Alive' Veldtog (2007) Suid-Afrika

- 5.2.1 FIGUUR B is 'n plakkaat wat die gevaar van dronkbestuur uitbeeld. Verduidelik hoe die lettertipe, die teks, die ruimte en die beelde help om die boodskap oor te dra. (4)
- 5.2.2 Bespreek die werk van EEN kontemporêre Suid- Afrikaanse ontwerper of ontwerpgroep wat betrokke is met die verbetering van sosiale omstandighede/armoede of enige ander sosiale kwessie.

(Jy mag nie die plakkaatontwerpe van die vorige twee plakkate in 5.1 of 5.2 gebruik vir 'n antwoord nie.)

(6)
[20]

VRAAG 6

Beantwoord VRAAG 6.1 en VRAAG 6.2. (2 x 10 punte) OF 6.3 (20 punte).

- 6.1 6.1.1 Lys VIER maniere hoe 'n eko-vriendelike, lewende omgewing geskep kan word. (4)
- 6.1.2 Skryf oor EEN Suid-Afrikaanse ontwerper wie se ontwerpe omgewingskwessies aanspreek. Gebruik die volgende opskrifte:
- Die naam van die ontwerper (1)
 - Sy/haar doelstellings (1)
 - Die invloede op sy/haar werk (2)
 - Die naam en 'n kort analise van EEN van sy/haar produk-ontwerpe, met spesifieke verwysing na die manier waarop die ontwerp omgewingskwessies aanspreek. (2)

EN

- 6.2 Bestudeer die ontwerpe in FIGUUR A en FIGUUR B hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR A

Hanger lig
'n 'Nuwe Bedoeling' ('Repurposed') deur Sonic Design, VSA, is 'n ontwerp waar hangers gebruik word vir 'n ander doel, nl. as 'n ligskerm.

FIGUUR B

'Gietvorm' ('Mould') stoel
was geskep deur Kazutoshi Amano en Shinichi Sasaki, Japan. Dit is een van 'n reeks produkte wat gemaak is van 100% herbruikbare kartonpulp en is heeltemal afbreekbaar. Wanneer die stoel nie meer nodig is nie word dit kompos vir die grond.

- 6.2.1 Verduidelik op watter maniere FIGUUR A en FIGUUR B bydra tot 'n volhoubare groen omgewing. (2)
- 6.2.2 Watter EEN van hierdie twee ontwerpe, dink jy is meer omgewingsvriendelik? Motiveer jou antwoord. (2)
- 6.2.3 Noem en bespreek die werk van enige EEN INTERNASIONALE ontwerper van jou keuse wat fokus op eko-vriendelike kwessies. (6)
- [20]**

OF

- 6.3 Skryf 'n opstel oor volhoubare of 'groen' ontwerp waarin jy verwys na die werk van ten minste EEN PLAASLIKE ontwerper en ten minste EEN INTERNASIONALE ontwerper om jou stellings te ondersteun.

Jou opstel moet 'n definisie van 'volhoubare' of 'groen' ontwerp insluit. **[20]**

TOTAAL AFDELING B: 40

AFDELING C: ONTWERP IN 'N BESIGHEIDSKONTEKS**VRAAG 7**

Beantwoord AL die vrae wat volg.

- 7.1 Gedurende jou studies in ontwerp was jy blootgestel aan sommige prys-wenner ontwerpers en ontwerp besighede.

Kies een prys-wenner ontwerper of besigheid en bespreek hulle werk onder die volgende opskrifte:

- Besigheids- en bemarkingsstrategie (3)
- Omgewing en sosiale verantwoordelikheid (2)
- Die naam en beskrywing van EEN produk van daardie ontwerper of besigheid. (2)

- 7.2 Die volgende vrae is van toepassing op die ontwerpdissiplines/veld wat jy studeer. Begin deur die naam van daardie dissipline of veld te verskaf.

- 7.2.1 Lys ten minste DRIE beroepe of werksgeleenthede beskikbaar vir 'n persoon wat gekwalfiseerd is in jou spesifieke veld. (3)
- 7.2.2 Noem TWEE amptelik erkende instansies wat kursusse/grade of diplomas in die veld aanbied en noem die kwalifikasie wat van elk verkry word. (2)

7.3 Jy is op die drumpel daarvan om jou eie ontwerpsbesigheid te begin en moet aansoek doen vir 'n besigheidslening.

7.3.1 Verskaf die volgende informasie vir jou besigheidsplan:

- Die voorgename naam van die besigheid. (1)
- Die tipe besigheid wat jy gekies het (bv. alleeneienaar, koöperatief, ens.) en die redes vir jou keuse. (1)
- 'n Taakstelling, bv. die doelwitte en visie van jou besigheid, insluitende jou produksieplan en waar dit verkoop sal word. (1)
- Die tipe boekhoustelsel wat gebruik sal word en die redes vir jou keuse. (1)
- Vestiging van 'n teikenmark. (2)
- Indiensneming van personeel. (2)

7.3.2 Verskaf 'n 'SWOT'-en 'PESTLE'-analise van jou produk en besigheid om te wys hoe dit jou gehelp het om tot 'n beter begrip te kom van jou besigheid. (8)

7.4 Bestudeer die volgende TWEE LOGO'S noukeurig en beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR A

FIGUUR B

7.4.1 Deur 'n goed beredeneerde vergelyking te maak tussen die logo's hierbo (FIGUUR A en FIGUUR B), verduidelik watter een is die suksesvolste. (2)

TOTAAL AFDELING C: 30

GROOTTOTAAL: 150